

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2024

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 21 Ιουνίου 2024

08:00 – 11:00

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» στο τετράδιο εξέτασής σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α.** Με τη Συνθήκη του Μπρέστ-Λιτόφσκ η Γερμανία εγκατέλειπε την Ουκρανία και την Πολωνία στη Ρωσία.

ΛΑΘΟΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 34

- β.** Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης συνέβαλε αποφασιστικά στην εδραίωση της Επανάστασης του 1821 στην Πελοπόννησο.

ΣΩΣΤΟ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 17

- γ.** Η εκβιομηχάνιση της παραγωγής στην Αγγλία καθυστέρησε συγκριτικά με τη βιομηχανική ανάπτυξη στην ηπειρωτική Ευρώπη.

ΛΑΘΟΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 20

- δ.** Με τη Συνθήκη των Σεβρών η Τουρκία ανέκτησε την Ανατολική Θράκη και την περιοχή της Σμύρνης.

ΛΑΘΟΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 31

- ε. Μετά τις «διακοινοτικές ταραχές του 1963» στην Κύπρο, οι Βρετανοί χάραξαν την «πράσινη γραμμή».

ΣΩΣΤΟ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 55

- στ. Οι Καρμπονάροι ήταν κίνημα ριζοσπαστών στη Γερμανία που προωθούσε ριζικές πολιτικές μεταρρυθμίσεις και αβασίλευτο πολίτευμα.

ΛΑΘΟΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 16

- ζ. Το πραξικόπημα εναντίον του Προέδρου και Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ έγινε στις 20 Ιουλίου 1974.

ΛΑΘΟΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 56

- η. Η απώλεια εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ευνόησε την ανάπτυξη του εθνικιστικού κινήματος του Μουσταφά Κεμάλ (Ατατούρκ).

ΣΩΣΤΟ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 31

- θ. Ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου θεσμοθέτησε την αβασίλευτη δημοκρατία το 1924.

ΣΩΣΤΟ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 37

- ι. Ο πρόεδρος Ουίλσον το 1933 εφάρμοσε την πολιτική του "New Deal".

ΛΑΘΟΣ

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 40

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Κάθε ένα από τα στοιχεία της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί σε μια προσωπικότητα της Στήλης Β΄.

Προσοχή: Δύο (2) προσωπικότητες της Στήλης Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Μακεδονικός Αγώνας	α. Ευαγόρας Παλληκαρίδης
2. Δίκωμο	β. Παύλος Μελάς
3. Φασισμός	γ. Βλαδίμηρος Ίλιτς Ουλιάνωφ (Λένιν)
4. Οκτωβριανή Επανάσταση	δ. Μπενίτο Μουσολίνι
5. Πολιτική ειρηνικής συνύπαρξης	ε. Χάρι Τρούμαν
	στ. Νικίτα Χρουστσόφ
	ζ. Κυριάκος Μάτσης

(5 x 2 = 10 μονάδες)

1.β - Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 24

2.ζ - Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 53

3.δ - Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 37

4.γ - Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 34

5.στ - Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 50

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Κίνημα Αδεσμεύτων

(Ορισμός και χρονολογία ίδρυσης, επιδίωξη, δύο (2) σημαντικές προσωπικότητες του Κινήματος)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- *Ορισμός:* Οργάνωση/ομάδα/κίνημα χωρών του Τρίτου κόσμου που δεν ανήκαν σε συνασπισμούς (1 μον.)
- *Χρονολογία ίδρυσης:* 1961/ Διάσκεψη του Βελιγραδίου (0,5 μον.)
- *Επιδίωξη:* διατήρηση των χωρών μελών εκτός των δύο συνασπισμών του Ψυχρού πολέμου και ενεργητική ουδετερότητα/ συμμετοχή ώστε να επηρεάσουν, ως αυτόνομος παράγοντας τη διεθνή σκηνή (1,5 μον.)

- Δύο (2) σημαντικές προσωπικότητες του Κινήματος: Μπαντίτ Νεχρού (Ινδία), Ιντίρα Κάντι (Ινδία), Τίτο (Γιουγκοσλαβία), Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ (Κύπρος), Αμπντέλ Νάσερ (Αίγυπτος) (2Χ1= 2 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 51

β. Συνθήκη Βουκουρεστίου

(χρονολογία, περιεχόμενο [δύο (2) πρόνοιες], σημασία για την Ελλάδα)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Χρονολογία: (28 Ιουλίου-10 Αυγούστου) 1913 (0,5 μον.)
- Περιεχόμενο [δύο (2) πρόνοιες]: (2Χ1,5 μον.=3 μον.)
 - Κατακύρωση της Καβάλας και της περιοχής της στην Ελλάδα
 - Κατακύρωση στη Σερβία και τη Ρουμανία τις περιοχές που είχαν κατακτήσει στον πόλεμο κατά της Βουλγαρίας
 - Σημασία για την Ελλάδα:
 - Διπλασιασμός εδαφών/ υλοποίηση σε μεγάλο βαθμό της Μεγάλης Ιδέας
 - Διπλασιασμός του πληθυσμού
 - Ενσωμάτωση εύρωστων οικονομικά περιοχών(1Χ1,5=1,5 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 26

γ. Έκθεση Γκάλο Πλάζα

(χρονολογία ή χρονική περίοδος, περιεχόμενο [δύο (2) σημεία], θέση ελληνοκυπριακής πλευράς, θέση τουρκοκυπριακής πλευράς)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Χρονολογία: 26 Μαρτίου 1965 (1 μον.)
ή
χρονική περίοδος: περίοδος Ψυχρού πολέμου/μετά την Ανεξαρτησία/μετά το 1960/μετά τις διακοινοτικές ταραχές
- περιεχόμενο [δύο (2) σημεία]: (2Χ1,5 μον.=3)
 - διαπίστωση του ανεφάρμοστου των Συμφωνιών Ζυρίχης – Λονδίνου
 - αποκλεισμός της ιδέας του εδαφικού διαχωρισμού του νησιού
 - αυτοπεριορισμός του δικαιώματος του λαού της Κύπρου για αυτοδιάθεση
 - πρόταση για τη δημιουργία ενός πλήρως ανεξάρτητου και δημοκρατικού κράτους
- θέση ελληνοκυπριακής πλευράς: θετικά στοιχεία και ετοιμότητα για διαπραγμάτευση (0,5 μον.)

- *θέση τουρκοκυπριακής πλευράς*: απόρριψη και απαίτηση για τερματισμό των υπηρεσιών του Γκάλο Πλάζα λόγω υπέρβασης των όρων εντολής του (0,5 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ' Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης, σ. 55

B2. Σε κείμενο έκτασης 250-300 λέξεων, να παρουσιάσετε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ιδρύθηκαν η Κοινωνία των Εθνών (ΚΤΕ) και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), τον βασικό στόχο και τις αρχές τους. Ακολουθώντας, να αξιολογήσετε τεκμηριωμένα την πορεία της ΚΤΕ και του ΟΗΕ, με αναφορά σε **δύο (2)** ιστορικά γεγονότα από την περίοδο 1930-1974 για κάθε οργανισμό ξεχωριστά. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι παρακάτω όροι/έννοιες:

Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων, συλλογική ασφάλεια, παγκόσμια οικονομική κρίση (1929), Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Ψυχρός Πόλεμος

(μονάδες 15)

[Αν δεν χρησιμοποιηθεί ένας όρος αποκόπτεται 0,5 μονάδα]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σύντομος Πρόλογος – Εισαγωγή: (1,5 μον.)

- Αναφορά στην ΚΤΕ και τον ΟΗΕ, χρονολογίες ίδρυσης
- Αναφορά στα γεγονότα που προηγήθηκαν, εμπόλεμη περίοδος
- Γενική αναφορά στην πορεία/ εξέλιξη των δύο οργανισμών
- Ή άλλο συναφές

[Εάν ο πρόλογος δεν διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο αφαιρείται 0,5 μον.]

Συνθήκες κάτω από τις οποίες ιδρύθηκε η Κοινωνία των Εθνών (ΚΤΕ):

(1 X 1=1 μον.)

- Μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου πολέμου/ Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων
- 14 σημεία Ουίλσον/ εμπνευστής

Βασικός στόχος: (1μον.)

Διατήρηση της ειρήνης και της συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη

Αρχές: (2X0,5=1 μον.)

Η αρχή της συλλογικής ασφάλειας, βασική αρχή της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών(0,5)

Πρωώθηση του γενικού αφοπλισμού(0,5)

Αξιολόγηση της πορείας ΚΤΕ: (2X0,5)=1

αποτυχία/κατάρρευση (0,5 μον.)

-Παγκόσμια οικονομική κρίση, Κρίση κοινοβουλευτικής δημοκρατίας/Το σύστημα της συλλογικής ασφάλειας αποδείχθηκε ανίσχυρο να αναχαιτίσει τις εκβιαστικές πρωτοβουλίες των ισχυρών, αυταρχικών δυνάμεων του πλανήτη (Ιαπωνία, Γερμανία, Ιταλία) / Η ματαίωση στη δεκαετία του ' 30 των σχεδίων για ένα γενικό αφοπλισμό (0,5 μον.)

Ιστορικά γεγονότα που σχετίζονται με τη κατάρρευση της ΚΤΕ:
(2X1=2 μον)

- Κατάληψη Μαντζουρίας από την Ιαπωνία [και μετατροπή της σε προτεκτοράτο (1931)]
- Επίθεση και εισβολή φασιστικής Ιταλίας στην Αιθιοπία
- Αποχώρηση της Ιαπωνίας / της Γερμανίας/ Ιταλίας από την ΚΤΕ
- Καταπάτηση της συνθήκης των Βερσαλλιών από τη Γερμανία/ επαναστρατικοποίηση της Ρηνανίας (1936)/ ενσωμάτωση της Αυστρίας στο Γ' Ράιχ/, διαμελισμός της Τσεχοσλοβακίας/ προσάρτηση Μοραβίας και Βοημίας (1938) /πραξικοπηματική κατάλυση της ανεξαρτησίας της Τσεχοσλοβακίας (1939)
- Διεκδίκηση της περιοχής του Ντάντσιχ
- Εισβολή στην Πολωνία (1939)

Συνθήκες κάτω από τις οποίες ιδρύθηκε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ): (1 X 1=1μον.)

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου/ Ιδρυτική Διάσκεψη στον Άγιο Φραγκίσκο 1945

Βασικός στόχος: (1μον.)

Διασφάλιση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και της τάξης στο διεθνές σύστημα

Αρχές: (2X0,5=1 μον.)

Η αρχή της συλλογικής ασφάλειας, βασική αρχή της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών(0,5 μον.)

- Κυρίαρχη ισότητα μεταξύ των κρατών/ Απαγόρευση της χρήσης βίας [εκτός από περιπτώσεις αυτοάμυνας] (0,5 μον.)

Αξιολόγηση της πορείας ΟΗΕ: (2X0,5=1μον.)

Σε πολλές περιπτώσεις ο ΟΗΕ δεν μπόρεσε να διαχειριστεί με επιτυχία τα προβλήματα που κλήθηκε να αντιμετωπίσει (0,5 μον.) **ωστόσο** ο ΟΗΕ συνέβαλε στη μείωση των διεθνών εντάσεων και στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για διασφάλιση της ειρήνης (0,5 μον.)

Ιστορικά γεγονότα που σχετίζονται με τον ΟΗΕ: (2X1=2μον)

- Έναρξη Ψυχρού Πολέμου: Σύστημα διπολισμού/ σφαίρες επιρροής δύο υπερδυνάμεων: απουσία συνολικής συμφωνίας για τον μεταπολεμικό κόσμο, κορύφωση εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα, δημιουργία Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας
- σύγκρουση Βόρειας και νότιας Κορέας και διαίρεση της χερσονήσου σε δύο κράτη
- η κρίση της Ουγγαρίας (1956)
- η κρίση του Σουέζ (1956)
- ανέγερση του Τείχους του Βερολίνου (1961)
- κρίση των πυραύλων της Κούβας (1962)
- πόλεμος στο Βιετνάμ (1964-1975)
- εισβολή στην Τσεχοσλοβακία (1968)
- τουρκική εισβολή στην Κύπρο 1974

Επίλογος: (1,5 μον.)

- σύντομος επίλογος/ κατακλείδα
- οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι δημιούργησαν την ανάγκη για ίδρυση οργανισμών διασφάλισης της ειρήνης στον κόσμο, ωστόσο οι προκλήσεις που αντιμετώπισαν δυσχέραιναν τον ρόλο τους
- Ή άλλο συναφές

[Εάν ο επίλογος δεν διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο αφαιρείται 0,5 μον.]

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης, σ. 36, 38, 40, 42/ 48, 50, 56

B3. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να παρουσιάσετε **δύο (2)** μέτρα του μεταρρυθμιστικού έργου του Ιωάννη Καποδίστρια στη Διοίκηση και **δύο (2)** στην Εκπαίδευση. Ακολούθως, να παρουσιάσετε **δύο (2)** μέτρα του μεταρρυθμιστικού έργου του Χαρίλαου Τρικούπη στους ίδιους τομείς και να συγκρίνετε την αποτελεσματικότητα των συγκεκριμένων μέτρων των δύο πολιτικών ανδρών.

(μονάδες 15)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σύντομος Πρόλογος – Εισαγωγή: (1,5 μον.)

- Αναφορά στους δύο πολιτικούς άνδρες της Ελλάδας
- Αναφορά στη σπουδαιότητα του μεταρρυθμιστικού τους έργου
- Ή άλλο συναφές

[Εάν ο πρόλογος δεν διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο αφαιρείται 0,5 μον.]

Δύο (2) μέτρα του μεταρρυθμιστικού έργου του Ιωάννη Καποδίστρια στη Διοίκηση: (2X1=2 μον.)

- (Έπεισε τη βουλή ν' αυτοδιαλυθεί) Η νομοθετική εξουσία πηγαίνει στον κυβερνήτη
- Ψήφισε νέο κυβερνητικό σύστημα την Προσωρινή διοίκηση της Επικράτειας
- Ίδρυσε το Πανελλήνιο: (27μελές). [Βοηθά τον πρόεδρο στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας. Αποτελείται από τρία τμήματα: α) Οικονομίας, β) Εσωτερικών, γ) Πολέμου.]
- Θέσπισε τον θεσμό του Γραμματέα της Επικράτειας
- Οργανώνει προσωρινή διοικητική μηχανή στην Πελοπόννησο και στα νησιά.
- Αναθέτει στους επιτρόπους τη φροντίδα να προστατεύσουν τους πολίτες από τις αυθαιρεσίες των διοικητικών υπαλλήλων και την ασφάλειά τους.
- Διατήρησε το θεσμό των δημογερόντων και ενίσχυσε τις εξουσίες τους.
- Η νομοθετική εξουσία πηγαίνει στον κυβερνήτη

Δύο (2) μέτρα στην Εκπαίδευση: (2X1=2 μον.)

- Ίδρυσε το Ορφανοτροφείο της Αίγινας, στο οποίο λειτούργησαν τρία αλληλοδιδασκτικά και τρία ελληνικά σχολεία
- Ίδρυσε αρκετά χειροτεχνεία (επαγγελματικές σχολές)
- Ίδρυσε το Πρότυπον Σχολείον, στο οποίο σπούδαζαν όσοι προορίζονταν για δάσκαλοι στα αλληλοδιδασκτικά
- Ίδρυσε το Κεντρικόν Σχολείον, στο οποίο φοιτούσαν όσοι προορίζονταν για σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού
- Δημιούργησε στην Τίρυνθα το Πρότυπον Αγροκήπιον (γεωργική σχολή)
- Λειτούργησε Εκκλησιαστική σχολή στον Πόρο.
- Ίδρυσε Κεντρικό πολεμικό σχολείο στο Ναύπλιο.
- Ίδρυσε Μουσείο αρχαιοτήτων στην Αίγινα.
- Ίδρυσε το τυπογραφείο

Απλή αναφορά σε σχολές 0,5 μονάδα

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ' Λυκείου Κατεύθυνσης, σ. 18

Δύο (2) μέτρα του μεταρρυθμιστικού έργου του Χαρίλαου Τρικούπη στη Διοίκηση: (2X1=2 μον.)

- Διεύρυνε την εκλογή περιφέρεια από επαρχιακή σε νομαρχιακή
- Μείωσε τον αριθμό των βουλευτών στο ήμισυ
- Περιορίσε την δυνατότητα των αξιωματικών να εκλέγονται βουλευτές
- Αρχή δεδηλωμένης
- Όρισε αυστηρά κριτήρια επιλογής των δημόσιων υπαλλήλων

Δύο (2) μέτρα του μεταρρυθμιστικού έργου του Χαρίλαου Τρικούπη στην Εκπαίδευση: (2X1=2 μον.)

- Αύξησε τον αριθμό των σχολείων και των μαθητών της χώρας
- Προώθησε τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού προγράμματος των δημοσίων σχολείων
- Αναμόρφωσε τα σχολικά βιβλία
- Ίδρυσε τεχνικές σχολές

Αναλυτικό Πρόγραμμα Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης, σ. 23

Σύγκριση αποτελεσματικότητας των μέτρων στη Διοίκηση και Εκπαίδευση των δύο πολιτικών ανδρών:(**2X2=4μον**)

Διοίκηση

Η μορφή του κράτους που οργανώθηκε από τον Καποδίστρια ήταν προσαρμοσμένη αναμφισβήτητα προς τις δυνατότητες και τις ανάγκες ζωής της εποχής εκείνης και πρόσφερε πολλά στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Όμως ο συγκεντρωτισμός και η αυταρχικότητά του πρόσθεσε στους μεγαλοκαρaboκύρηδες της Ύδρας και τους πολλούς κοτζαμπάσηδες και πολιτικούς που τον αντιπολιτεύονταν και τους φιλελεύθερους, που επιζητούσαν τη δημοκρατική νομιμότητα/ Έπεισε τη βουλή να αυτοδιαλυθεί.

Αντίθετα ο Τρικούπης ήταν πιο φιλελεύθερος. Εφάρμοσε την αρχή της δεδηλωμένης. Προσπάθησε να περιορίσει την αναξιοκρατία και τις πελατειακές σχέσεις.

Εκπαίδευση

Και οι δύο προώθησαν τον εκσυγχρονισμό και έδωσαν βαρύτητα στη βασική εκπαίδευση και ίδρυσαν Τεχνικές επαγγελματικές σχολές.

Ο Καποδίστριας έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για την οργάνωση της εκπαίδευσης. Μέσα σε διάστημα λιγότερο από τέσσερα χρόνια λειτουργούσαν 121

αλληλοδιδασκτικά σχολεία με 10000 μαθητές. Δίκαια λοιπόν θεωρείται ως θεμελιωτής της στοιχειώδους εκπαίδευσης. Ο Καποδίστριας ενδιαφέρθηκε και για την ανώτερη παιδεία γιατί (παρά τις κατηγορίες της αντιπολίτευσης) ίδρυσε το 1829 το Κεντρικό σχολείο. Πίστευε πως οι Έλληνες έπρεπε να προχωρήσουν εξελικτικά από τα κατώτερα εκπαιδευτικά στάδια προς τα ανώτερα και στα ανώτατα, αφού υπήρχαν οι αναγκαίες προϋποθέσεις. (Για να τον κρίνουμε πιο δίκαια πρέπει να δούμε τι ακολούθησε στο σύστημα εκπαίδευσης της Ελλάδας).

Ο Τρικούπης είχε εξίσου σημαντικό έργο να επιδείξει στον αντίστοιχο τομέα αφού βασικός του στόχος ήταν ο εκσυγχρονισμός του κράτους. Αύξησε τον αριθμό των σχολείων και των μαθητών της χώρας.

Επίλογος: (1,5 μον.)

- σύντομος επίλογος/ κατακλείδα
- Και οι δύο έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στον εκσυγχρονισμό του κράτους μέσω της Διοίκησης και της Εκπαίδευσης.

[Εάν ο επίλογος δεν διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο αφαιρείται 0,5 μον.]

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν.

Γ1.

(12 μονάδες)

Παράθεμα

«Αρχικά η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς μετά το 1922, και αργότερα, το 1928, η σταθεροποίηση της δραχμής και η εξυγίανση του πιστωτικού συστήματος ήταν οι λόγοι που έκαναν την Ελλάδα ενδιαφέρουσα στους ξένους κεφαλαιούχους. Εκτός των δανείων για την αποκατάσταση των προσφύγων, συνομολογήθηκαν δάνεια για την πραγματοποίηση αποξηραντικών και υδρευτικών έργων, καθώς και για την επέκταση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου. [...]

Από το συνολικό προϊόν των εξωτερικών δανείων, το 37% διατέθηκε για την αποκατάσταση των προσφύγων και το 31% σε παραγωγικά έργα, ενώ το 32% απορροφήθηκε σε τρέχουσες ανάγκες του δημόσιου προϋπολογισμού και της εξυπηρέτησης των δανείων. [...]

Η τελευταία κυβέρνηση Βενιζέλου αύξησε εντυπωσιακά τον εξωτερικό δανεισμό προκειμένου να υλοποιήσει την αναπτυξιακή της πολιτική. Από το 1928 έως το 1932 το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε, από 27.800.000.000 δραχμές, σε 32.700.000.000, και το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο απείλησε την ανασυγκρότηση της οικονομίας. [...]

Το 1932 αποτελεί και ορόσημο αλλαγής στην οικονομική πολιτική που ίσχυε από το 1922. Όπως επισημαίνεται σχετικά, “η οικονομική πολιτική των Φιλελευθέρων θα μπορούσε να συνοψιστεί ως μια προσπάθεια διαρκούς δανεισμού, προκειμένου να πραγματοποιηθούν τα μεγάλα παραγωγικά έργα που θα επέτρεπαν στην ελληνική οικονομία –και ιδίως στον αγροτικό τομέα– να ξεπεράσει το δημογραφικό πρόβλημα και να αυξήσει την παραγωγική ικανότητα της χώρας”. Η πολιτική αυτή αναθεωρείται μετά το 1932 υπό το βάρος των περιστάσεων.»

Θάνος Βερέμης - Γιάννης Κολιόπουλος, *Ελλάς. Η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα*, Αθήνα, Καστανιώτης, 2006, σ. 447

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Με βάση το παράθεμα, να παρουσιάσετε τους βασικούς στόχους της οικονομικής πολιτικής που ακολούθησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος κατά την τελευταία τετραετία (1928-1932) της διακυβέρνησής του.

(μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στόχοι(2X1,5=3 μον.)

α. Η περίθαλψη και η αποκατάσταση των προσφύγων / η αντιμετώπιση των οξέων δημογραφικών / κοινωνικών προβλημάτων που προκάλεσε η συρροή των προσφύγων,

β. Η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, ιδίως στον αγροτικό τομέα,

γ. Η κατασκευή σημαντικών έργων υποδομής(κυρίως μέσω του δανεισμού).

β. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε **πέντε (5)** μέτρα ανασυγκρότησης της χώρας ή άλλα έργα υποδομής που πραγματοποιήθηκαν κατά την τελευταία τετραετία της διακυβέρνησης του Ελευθέριου Βενιζέλου.

(μονάδες 5)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Αναφορά σε πέντε από τα ακόλουθα μέτρα ή έργα:

- Η επέκταση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου
- Η πραγματοποίηση σημαντικών αποξηραντικών και υδρευτικών έργων [ιδίως στην εύφορη ύπαιθρο της Βόρειας Ελλάδας],
- Η αύξηση των καλλιεργήσιμων γαιών,
- Η εφαρμογή μέτρων για την αγροτική μεταρρύθμιση /τη βελτίωση της αγροτικής παραγωγής,
- Η ενίσχυση του εμπορίου και της εγχώριας / εσωτερικής αγοράς ,
- Η ενίσχυση της βιομηχανίας / η εκβιομηχάνιση της χώρας,
- Η σταθεροποίηση του νομίσματος / της δραχμής,
- Η εξυγίανση του πιστωτικού συστήματος.

(μον. 5X1)= 5 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης.σ.37-38

γ. Να κρίνετε εάν η οικονομική πολιτική του Ελευθέριου Βενιζέλου ήταν επιτυχής. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **δύο (2)** στοιχεία από το παράθεμα ή και τις ιστορικές σας γνώσεις.

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στα τέλη της δεκαετίας του 1920 είχε βελτιωθεί αισθητά η παραγωγική διαδικασία και είχε επέλθει αξιοσημείωτη οικονομική και κοινωνική πρόοδος. Από την άποψη αυτή, η πολιτική του Βενιζέλου κρίνεται ως επιτυχής.

(2 μον.)

Ωστόσο,

- η επιτυχία αυτή είχε ως προϋπόθεση την επιβάρυνση της οικονομίας από τον εξωτερικό δανεισμό / την προσφυγή στο ξένο χρηματοδοτικό κεφάλαιο
- Η επιτυχία αυτή είχε ως συνέπεια την αύξηση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο
- Παράλληλα, η παγκόσμια οικονομική κρίση / το κραχ του 1929 που ξεκίνησε από τις ΗΠΑ και εξαπλώθηκε και στον υπόλοιπο κόσμο προκάλεσε, μεταξύ άλλων, την αναθεώρηση της οικονομικής πολιτικής του Ε. Βενιζέλου και, τελικά, τη χρεοκοπία της Ελλάδας το 1932.

(1X2= 2 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης. σ. 38

Παράθεμα

«Η αποτυχία της Συνθήκης των Βερσαλλιών ήταν δομική. Ο αιώνας ειρήνης που είχε φέρει το Συνέδριο της Βιέννης είχε υποστυλωθεί από τρεις κολόνες, η καθεμιά από τις οποίες ήταν τελείως απαραίτητη: μια συμβιβαστική ειρήνη με τη Γαλλία, μια ισορροπία δυνάμεων και μια κοινή αίσθηση νομιμότητας. Η σχετικά συμβιβαστική ειρήνη με τη Γαλλία δεν θα έφτανε από μόνη της για να εμποδίσει την τάση των Γάλλων για αναθεώρηση των συνθηκών. Η Γαλλία ήξερε όμως ότι η Τετραπλή και η Ιερή Συμμαχία μπορούσαν πάντοτε να συγκεντρώσουν μεγαλύτερες δυνάμεις, γεγονός που έκανε τον γαλλικό επεκτατισμό πολύ ριψοκίνδυνο. Παράλληλα, τα περιοδικά ευρωπαϊκά συνέδρια έδωσαν στη Γαλλία την ευκαιρία να συμμετάσχει ως ίση στη Συμφωνία της Ευρώπης. Πάνω απ' όλα, οι μεγάλες χώρες είχαν κάποιες κοινές αξίες, έτσι ώστε παρά τα τρέχοντα προβλήματα δεν συνασπίζονταν σε μια απόπειρα ανατροπής της διεθνούς τάξης.

Η Συνθήκη των Βερσαλλιών δεν εκπλήρωνε κανέναν από αυτούς τους όρους. Αυτά που προέβλεπε ήταν πολύ επαχθή για μια συμφιλίωση, αλλά όχι αρκετά αυστηρά για μια μόνιμη υποτέλεια. Η αλήθεια είναι ότι δεν ήταν εύκολη μια ισορροπία μεταξύ ικανοποίησης και υποταγής της Γερμανίας. Έχοντας θεωρήσει την προπολεμική παγκόσμια τάξη πολύ περιοριστική, ήταν σχεδόν απίθανο να ικανοποιηθεί η Γερμανία με οποιουσδήποτε όρους μετά την ήττα της».

H. Kissinger, *Διπλωματία*, Αθήνα, Νέα Σύνορα-Α. Λιβάνης, 1995, σ. 271-272

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Με βάση το παράθεμα, να αναφέρετε **τρία (3)** βασικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η ειρήνη που επιτεύχθηκε στο Συνέδριο της Βιέννης.

(μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (3X1=3 μον.)

Τα τρία βασικά στοιχεία ήταν τα ακόλουθα:

- α. Η συμβιβαστική ειρήνη με τη Γαλλία
- β. Μια νέα ισορροπία δυνάμεων
- γ. Η κοινή αίσθηση νομιμότητας

(3X1= 3μον.)

β. Να καταγράψετε **δύο (2)** βασικούς στόχους του Συνεδρίου της Βιέννης, καθώς και **δύο (2)** βασικούς στόχους του Συνεδρίου Ειρήνης των Παρισίων του 1919.

(μονάδες 6)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Συνέδριο της Βιέννης, στόχοι:

- α. Επίσημος τερματισμός του πολέμου και επίλυση των προβλημάτων που αυτός προκάλεσε,
- β. Παλινόρθωση του «παλαιού καθεστώτος» των αριστοκρατικών προνομίων στη Γαλλία και στην υπόλοιπη Ευρώπη,
- γ. Περιορισμός της Γαλλίας στα προεπαναστατικά-προπολεμικά της σύνορα,
- δ. Αποκατάσταση του παλαιού εδαφικού και πολιτικού καθεστώτος της υπόλοιπης Ευρώπης,
- ε. Αναχαίτιση των δυνάμεων της ανατροπής,
- στ. Διατήρηση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών για τη διασφάλιση της ειρήνης και της ισορροπίας ισχύος στην Ευρώπη.

(2X1,5= 3 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης.σ.15

Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων, στόχοι:

- α. ρύθμιση του γερμανικού ζητήματος / επίτευξη και διαιώνιση της μειονεκτικής θέσης της ηττημένης Γερμανίας
- β. επαναχάραξη των συνόρων στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην Εγγύς Ανατολή με γνώμονα τη διαφορά των εθνοτήτων
- γ. Δημιουργία νέων κρατών

(μον. 1,5X2= 3 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης.σ.31

γ. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να εντοπίσετε τη βασική διαφορά μεταξύ της αντιμετώπισης που έτυχε η Γαλλία στο Συνέδριο της Βιέννης με εκείνη που έτυχε η Γερμανία στη Συνθήκη των Βερσαλλιών του 1919.

(μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στο Συνέδριο της Βιέννης, οι νικήτριες χώρες απέφυγαν την ταπείνωση της Γαλλίας και της επέτρεψαν σταδιακά να επανενταχθεί στο ευρωπαϊκό σύστημα κρατών.

Αντίθετα, με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών η ισορροπία μεταξύ ικανοποίησης και υποταγής της Γερμανίας αποδείχθηκε αδύνατη.

(2X1,5= 3 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης.σ.15 και 31

Γ3.

(11 μονάδες)

Παράθεμα Ι

Χ. Χρυσάνθου, *Γελοιο-γραφώντας την Ιστορία του Κυπριακού*, Λευκωσία, Αρμίδα, 2009, σ.49
Γελοιογραφία των Δ.Κ. Ευαγγελίδη και Α. Βλασσόπουλου, εφ. *Ἔθνος*

Παράθεμα ΙΙ

«Τον Σεπτέμβριο του 1947, ο Sir Oliver Harvey, αναπληρωτής υφυπουργός στο Βρετανικό Υπουργείο Εξωτερικών υπογράμμιζε ότι:

“Η επικείμενη πολιτική αποχώρησή μας από την Παλαιστίνη, καθώς και η πιθανότητα να προτείνουμε ανεξαρτησία για την Κυρηναική, σε συνδυασμό με τα όσα έχουμε πράξει σε Ινδία και Βιρμανία, κάνει τη συνέχιση της παρουσίας μας στην Κύπρο αβάσιμη. [...] Στην πραγματικότητα δεν χρησιμοποιήσαμε ποτέ το νησί για στρατιωτικούς σκοπούς και δεν επενδύσαμε σχεδόν τίποτα για την υλική και κοινωνική του βελτίωση. Δεν έχουμε πράξει τίποτα (στην Κύπρο) για το οποίο να νιώθουμε υπερήφανοι. Δεν μπορεί επίσης να αμφισβητηθεί ότι η Ελλάδα, η οποία διοικεί αποτελεσματικά την Κρήτη, και που της έχουν αποδοθεί τώρα και τα Δωδεκάνησα, μπορεί να κυβερνήσει το ίδιο αποτελεσματικά και την Κύπρο. Υπάρχει βέβαια στο νησί μια μικρή τουρκική μειονότητα, τα δικαιώματα της οποίας μπορούν να διασφαλιστούν. [...] Για τους πιο πάνω λόγους, προτείνω θερμά, να σκεφτούμε την παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα το συντομότερο δυνατό, πριν η κυπριακή εκστρατεία καταφύγει στη βία και πριν τυχόν παραχώρηση εκ μέρους μας ερμηνευθεί ως υποχώρηση”.

[...] Όπως πάντα το θέμα της Κύπρου δίχαζε τους βρετανικούς κύκλους. Όμως, μέσα στο ευρύτερο ψυχροπολεμικό πλαίσιο, την παγίωση της διάστασης των δύο αντίπαλων συνασπισμών –δυτικού και ανατολικού– στην Ευρώπη (όπως εδραιώνεται στο τέλος του 1946 με αρχές του 1947) και τις ευρύτερες προκλήσεις που η Βρετανία αντιμετώπιζε στην αυτοκρατορία της, οι φωνές συμπάθειας στο Υπουργείο Εξωτερικών υπέρ των εθνικών διεκδικήσεων των Ελλήνων Κυπρίων δεν λήφθηκαν υπόψη. [...] Επιπλέον, είναι με βάση αυτό το υπόβαθρο που πρέπει να ερμηνεύουμε και το συνταγματικό αδιέξοδο της “Διασκεπτικής”, όπως αυτό εξελίχθηκε στο νησί από το 1946-1948, καθώς και τη σκλήρυνση της αποικιακής στάσης στη Λευκωσία από το 1948 και εξής».

Α. Γιάγκου, «Βρετανική διπλωματία και κυπριακό ζήτημα, 1945-1950» στο Π. Παπαπολυβίου, Α. Συρίγος, Ε. Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Το Κυπριακό και το Διεθνές Σύστημα, 1945-1974: Αναζητώντας θέση στον κόσμο*, Αθήνα, Πατάκης, 2013, σ. 27

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να περιγράψετε τη γελοιογραφία (τίτλος, σκηνικό, επιγραφές) και τις ενέργειες των δύο κεντρικών προσώπων στο Παράθεμα Ι .

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τίτλος: Η Βασιλόπιτα, δηλαδή η μοιρασιά των αποικιών της Βρετανίας και η ανεξαρτητοποίησή τους. **(1 μον.)**

Σκηνικό και επιγραφές: Δύο κεντρικές μορφές (Τσώρτσιλ/Μ. Βρετανία και Ελλάδα) πλαισιώνονται από ιθαγενείς που αντιπροσωπεύουν τις αποικίες οι οποίες έχουν ήδη κερδίσει την ανεξαρτησία τους (Ινδία, Πακιστάν, Κεϋλάνη κ.λπ.) **(1 μον.)**

Ενέργειες κεντρικών προσώπων: Η θυμωμένη Μ. Βρετανία αρνείται πεισματικά να παραχωρήσει στην Ελλάδα την Κύπρο, την οποία και συνεχίζει με βία (μαχαίρι) να την κρατά υπόδουλη. Η Ελλάδα ζητά επιτακτικά (χειρονομία) από τη Μ. Βρετανία να της αποδοθεί η Κύπρος, σύμφωνα με το δίκαιο. **(2 μον.)**

β. Να συσχετίσετε το Παράθεμα Ι (γελοιογραφία) με το Παράθεμα ΙΙ.

(μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (3X1=3 μον.)

Το παράθεμα ΙΙ συσχετίζεται με τη γελοιογραφία, διότι αναφέρεται στη διαφωνία που υπήρχε μεταξύ των Βρετανών πολιτικών αξιωματούχων για την περίπτωση της Κύπρου.(μ.1) Πιο συγκεκριμένα, φαίνεται ότι υπάρχουν απόψεις Βρετανών αξιωματούχων, οι οποίοι και υποστηρίζουν την παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα στο πλαίσιο της αποαποικιοποίησης και της ικανοποίησης του πάγιου αλυτρωτικού αιτήματος των Ελλήνων της Κύπρου για Ένωση με την Ελλάδα.(μ.1) Ωστόσο, στο ευρύτερο ψυχροπολεμικό πλαίσιο και εξαιτίας της υποχώρησης της ισχύος της Βρετανίας σε παγκόσμιο επίπεδο, τελικά δεν λήφθηκαν υπόψη τα αιτήματα και τα αισθήματα των Ελλήνων της Κύπρου και οι Βρετανοί σκλήρυναν τη στάση τους απέναντι στην Κύπρο(μ.1).

γ. Να αναφερθείτε στον στόχο, τους συμμετέχοντες και τα αποτελέσματα της Διασκεπτικής Συνέλευσης που συγκάλεσε ο Λόρδος Γουίνστερ το 1947 στην Κύπρο.

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στόχος της Διασκεπτικής:

Για να προλάβει τις αντιδράσεις από την απόρριψη του αιτήματος για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, (0,5 μον.) η Μ. Βρετανία συγκάλεσε τη Διασκεπτική συνέλευση, με στόχο την προσφορά μιας μορφής αυτοκυβέρνησης [με περισσότερες συνταγματικές ελευθερίες και μεγαλύτερη εκπροσώπηση στη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία σε σύγκριση με την περίοδο πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο]. (0,5 μον.)

Συμμετέχοντες: Βρετανοί, Εκπρόσωποι της ελληνοκυπριακής Αριστεράς, Εκπρόσωποι των Τουρκοκυπρίων, Κάποιοι ανεξάρτητοι παράγοντες. (1 μον.)
(Αρκούν τρεις συμμετέχοντες για να δοθεί ολόκληρη η μονάδα. Αναφορά σε δύο συμμετέχοντες θα δοθεί μισή μονάδα)

Αποτελέσματα:

α. Οι συμμετέχοντες από την ελληνοκυπριακή πλευρά απέρριψαν τη βρετανική πρόταση.

β. Η τουρκοκυπριακή πλευρά πρόβαλε τις δικές της αξιώσεις.

γ. Η Διασκεπτική απέτυχε.

(2X1= 2 μον.)

Αναλυτικό Πρόγραμμα, Γ΄ Λυκείου Ιστορία Κατεύθυνσης.σ.52

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ